

Безпалый Ігор
Здобувач вищої освіти ОС «Магістр»
спеціальності «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: **Гоголь Т.В.**,
канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту,
публічного управління та адміністрування
Подільський державний аграрно-технічний
університет,
м. Кам'янець-Подільський

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Питання децентралізації влади завжди були актуальні в науці та практиці, однак в Україні вони почалися лише в 2014 році, коли економічне зростання призвело до суттєвого зростання державних витрат. З часом, природно, виникла заклопотаність з приводу продуктивності державного сектора і використання його потенціалу для підтримки постійних темпів економічного зростання. Це привнесло питання оптимального розподілу фінансових повноважень між різними рівнями державного управління у сферу наукових досліджень та експертної дискусії.

Децентралізація в Європейському Союзі стала невід'ємною характеристикою управління. Вона включає в себе як питання децентралізації в межах окремих країн-членів, так і особливості розподілу обов'язків між країнами і європейськими інститутами в масштабах всього Союзу [1].

Ідея забезпечення регіонального розвитку є однією з обов'язкових для реалізації на субнаціональних рівнях в кожній європейській країні. Нова економічна парадигма попередніх десятиліть мала значний вплив на розвиток регіональної політики, яка набула ознак інноваційно-орієнтованої, та розглядається як важлива складова в контексті активізації інвестиційної активності, створення регіональних мереж взаємодії між підприємствами, забезпечення трансферу технологій, що в кінцевому випадку, повинно призвести до трансформації життєвого простору.

Країни ЄС знаходяться в стані пошуку ефективної моделі державного управління. Цей пошук дає декілька варіантів, які відрізняються вищим чи нижчим рівнем децентралізації. Федералізм в Німеччині, потужні столичні і муніципальні адміністрації у Франції та Великобританії, ефективна політична регіоналізація в Іспанії – далеко не повний перелік прикладів пошуку власних моделей управління, які дають можливість врахувати інтереси громад та забезпечити загальний макроекономічний розвиток. Власна модель децентралізації витрат і централізації збору доходів були знайдені в Австралії, що дало можливість поліпшити вертикальний фінансовий дисбаланс та стабілізувати центральний, державний, і бюджети місцевого самоврядування. Досвід країн ЄС це досвід, коли поступ в напрямку децентралізації супроводжується удосконаленням податкової системи в контексті забезпечення прозорості та стабільності, що сприяє підвищенню, в тому числі інвестиційній привабливості країни. Так, перші законодавчі акти, спрямовані на децентралізацію Франції датуються ще 1871 та 1884 роками. З того часу принципи децентралізації були і є основними для функціонування державної влади в країні. В Великобританії спеціальний закон про місцеve самоврядування було прийнято в 1974 році, новий акт про місцеve самоврядування – 2000 році. Отже, робота над удосконаленням нормативної бази децентралізації не припиняється й сьогодні. «Другою натурою» громадян США називає фінансову децентралізацію, Дж.Брукнер [2]. Основою цього є державний устрій країни та тривала історія бюджетного федералізму, який проявився через швидке зростання бюджетів (вони зросли майже в три рази у вигляді частки від ВВП між 1952 і 2006) [2].

Взаємозв'язки між бюджетною децентралізацією та економічним зростанням проведено авторами праці [3] на прикладі Китаю. Одним із ключових чинників розвитку Китаю стало швидке впровадження фінансової децентралізації, за рахунок проведення якої, було створено умови для економічної децентралізації, що і мало позитивний вплив на економічне зростання. Реформування органів публічної влади в сучасному Китаї

розпочалося з сіл, що призвело до розвитку й створення нових малих міст, селищ, нових структур та процедур існуючих органів влади [4].

Фінансова децентралізація також є метою для багатьох країн, які раніше були централізованими. Для децентралізації в країнах Центральної та Східної Європи характерні поступові зміни системи державної підтримки й фінансування надання соціальних послуг будь-якого сектору, запровадження ринкових механізмів на рівні споживання громад. Одним з найбільш результативних прикладів проведеної децентралізації є приклад Польщі.

Основні трансформаційні процеси, які відбувались у Польщі після 1989 року полягали у [1]: по-перше, демократизації (політичні зміни були спрямовані на формування демократичної системи, яка би характеризувалась захистом індивідуальних прав, громадянські свободи, політичної свободи); по-друге, формуванні вільного ринку (реформи економічної системи передбачали формування ринкової економіки, яка базується на приватній власності); по-третє, децентралізації (реформування системи державного управління фінансами).

Реформа такого масштабу призводить до трансформації загальної державної системи. Ефектом реформи став громадянський стан, який діє на різних рівнях державного управління і відкритий для змін, співпраці і конкуренції. Процеси децентралізації в Польщі відбувалися виходячи з того, що місцеве самоврядування є невід'ємною частиною спільноти, яка живе і функціонує на певній території, відповідно, місцева влада повинна існувати в такій мірі, в якій це допомагає розвитку держави.

Ключовим чинником успіху реформи сфери державних фінансів в Польщі стало те, що обговорення змісту реформ відбувалося протягом тривалого проміжку часу та поступово збільшувався їх перелік. Саме тому, коли з'явилася політична воля, реформатори точно знали, що робити [1, с.17], і децентралізація стала звичайною роботою, яка була зроблена політичною елітою та експертами.

Передача ряду функцій на місцевий рівень зумовив суттєві зміни у податковій системі. Система доходів місцевих органів влади в Польщі має

змішаний характер. Це означає, що органи місцевого самоврядування мають повне право управляти власними доходами крім того, вони отримують доходи, від переданих державою податків.

В Україні останнім часом децентралізація сприймається як пріоритетна реформа, що має забезпечити вирішення низки проблем поточного етапу розвитку. Для того, щоб інструментарій децентралізації став дієвими та забезпечив реальне підвищення ефективності національного господарства, слід вивчити світовий досвід реалізації принципів децентралізації, особливо країн, що розвиваються. Дослідження досвіду різних країн також дасть можливість зрозуміти умови, які є необхідними для того, щоб децентралізація мала позитивний вплив на розвиток всієї економіки.

Список використаних джерел

1. Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., Курінний О., Школик А.,Топпервін Н. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України. // Децентралізація публічної влади.— 2012. — с. 128. - [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://despro.org.ua/>
2. КасичА.О.Теоретичніаспективпливу процесівдецентралізаціїнаекономічнийрозвитоккраїни / КасичА.О. // Актуальні проблеми економіки. — 2016. — №8. — С. 16-21.
3. FeltensteinaA.,IwataS.DecentralizationandmacroeconomicperformanceinChina: regionalautonomyhasitscosts// JournalofDevelopmentEconomics. — 2005. — № 76. —pp.481 —501.
4. Назаретян А. Технология и психология: к концепции эволюционных кризисов/ Общественные науки и современности. — 1993. - № 3. — с. 28.